

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari.....	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida).....	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.....	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari.....	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari.....	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari.....	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari.....	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish	495
Xamidova Z. U.	
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati.....	501
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	505
Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish	511
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari.....	516
Shodmonova Odina G'ofur qizi	
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili.....	520
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati.....	525
Eldor Uskanov	
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari	530
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida)	534
Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash	541
Sobirov Azizbek Avzbekovich	
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	548
Gadaev Ismat Yadgarovich	
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar	551
Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari	554
Kobilova Nasiba Xurramovna	
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy	561
Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market	566
Musyeva Shoira Azimovna	
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi.....	570
Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish.....	575
Rashidova Xadicha Tursunalievna	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modelashtirish yo'llari	581
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba	586
Tashmatov Rustam Xusanovich	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	592
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti.....	595
Zilola Jumanova	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	602
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана.....	607
Кадиров Алишер Исмаилович	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов	611
Раупов Жамшид Рашидович	

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризовна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

O'ZBEKISTONDA ILMIY DARAJALI KADRLAR TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVINING TASHKILIIY TUZILMASI VA VAZIFALARI

Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna

RENESSANS ta'lim universiteti MJCh direktori

Annotatsiya: Jahonda ilmiy-texnika taraqqiyoti aql bovar qilmaydigan tezlikda rivojlanayotgani sari ilmiy darajaga ega kadrlar tayyorlash masalasi tobora dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Xalqaro tajribalar, jahon iqtisodiyoti va siyosatida ilm-fanni tadqiq qilish va rivojlantirishga sarmoya kiritgan mamlakatlar har tomonlama ustunlikka erishayotganligi ma'lum bo'lmoqda. Ushbu maqolada Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy darajali kadrlarni tayyorlash masalalari tadqiq qilingan.

Kalit so'zlar: Ilmiy darajali kadrlar, ilmiy salohiyat, dissertatsiya, tayanch doktorantura, doktorantura.

Abstract: In the world, scientific and technical progress is developing at an incredible speed, and the issue of training personnel with a scientific degree is becoming an increasingly urgent issue. It is known that the countries that have invested in international experiences, world economy and politics are gaining all-round advantage in scientific research and development. This article examines the issues of training academic staff in higher education institutions.

Key words: Academic staff, scientific potential, dissertation, basic doctoral studies, doctoral studies.

Аннотация: В мире научно-технический прогресс развивается с невероятной скоростью, и вопрос подготовки кадров с научной степенью становится все более актуальным. Известно, что страны, инвестировавшие в международный опыт, мировую экономику и политику, получают всестороннее преимущество в научных исследованиях и разработках. В данной статье рассматриваются вопросы подготовки академических кадров в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: Академический состав, научный потенциал, диссертация, базовая докторантура, докторантура.

KIRISH

Hozirgi vaqtda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi O'zbekistonda fan va texnika taraqqiyotining muhim tarkibiy qismlaridan hisoblanadi. Mazkur tizimni boshqarishning tashkiliy tuzilmasi va vazifalari ilmiy kadrlar tayyorlashning yuqori darajasini ta'minlash va mamlakatning ilmiy-texnik salohiyatini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega.

Mamlakatimizda ilmiy darajali kadrlar tayyorlashning yaxlit tizimini yaratish vazifalari belgilangan bo'lib, ular quyidagilardan iborat O'zbekiston Respublikasida OTM ning umumiy soni 172 tani tashkil etadi. Ularning 76 tasi Toshkent shahrida 96 tasi hududlarda joylashgan. Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektorlar (direktor o'rinbosar) soni – 95 tani tashkil etadi. Jami OTMlarda professor-o'qituvchilar soni – 32 949 nafarni tashkil etgan. Ilmiy darajaga ega bo'lganlar soni 12 846 nafar (39%) bo'lib, fan doktori (DSc) 2 643 nafar (21%), fan nomzodi (PhD) 10 203 nafarni (79%) tashkil etgan.

Ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimini boshqarishning yana bir muhim vazifasi ilmiy kadrlarni qo'llab-quvvatlashdir. Bu esa kasbiy o'sish uchun sharoit yaratish, olimlarning tajriba va bilim almashishiga imkon beruvchi ilmiy anjumanlar, seminarlar va boshqa tadbirlarni tashkil etishni taqozo etadi.

Olib borilayotgan islohotlar natijasida falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasidagi kadrlarni hamda stajyor-tadqiqotchilarni tayyorlash uchun ajratilgan kvotalar soni rejali ravishda ortib bormoqda. 2022-yilda Innovatsion rivojlanish agentligi tomonidan tayanch doktoranturaga 3314 ta (2021-yilga nisbatan 1657 taga oshdi), doktoranturaga 286 ta (2021-yilga nisbatan 143 taga oshdi) va stajyor-tadqiqotchilikka 500 ta (2021-yilga nisbatan 59 taga oshdi) kvota ajratildi.

TAHLIL

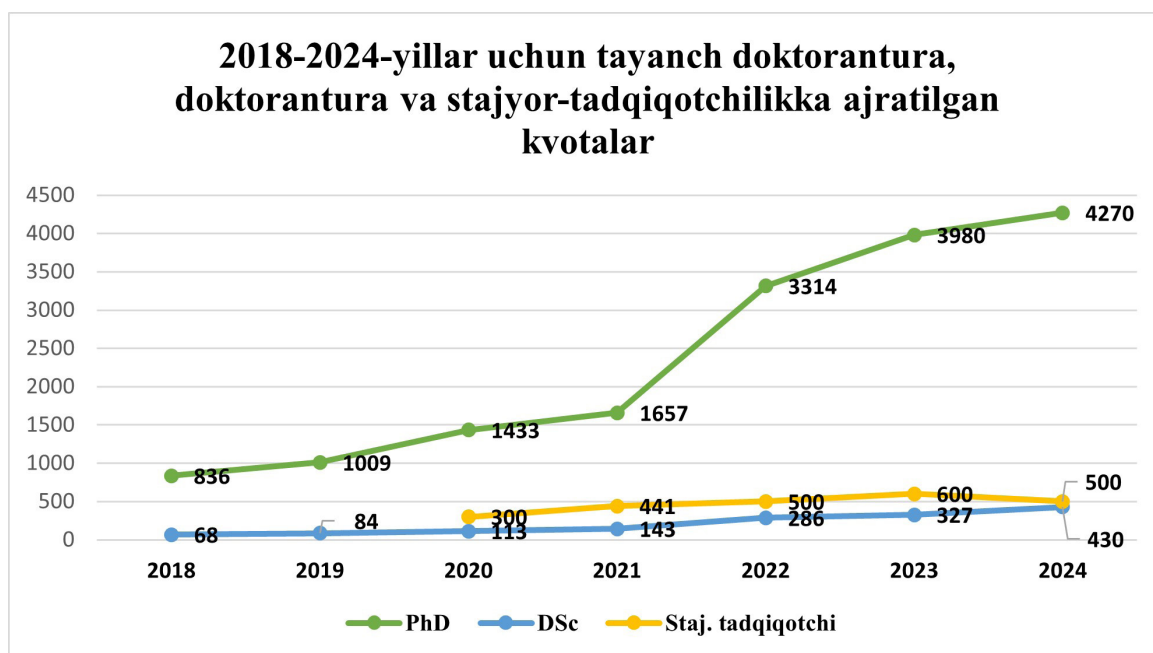
Olib borilayotgan islohotlar natijasida falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasidagi kadrlarni hamda stajyor-tadqiqotchilarni tayyorlash uchun ajratilgan kvotalar soni rejali ravishda ortib bormoqda. 2022-yilda Innovatsion rivojlanish agentligi tomonidan tayanch doktoranturaga 3314 ta (2021-yilga nisbatan 1657 taga oshdi), doktoranturaga 286 ta (2021-yilga nisbatan 143 taga oshdi) va stajyor-tadqiqotchilikka 500 ta (2021-yilga nisbatan 59 taga oshdi) kvota ajratildi (3.1-jadvalga qarang).

1-jadval: Tayanch doktorantura, doktorantura va stajyor-tadqiqotchilikka ajratilgan kvotalar

Oliy ta'limdan keyin ta'lim shakllari	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PhD	836	1009	1433	1657	3314	3980	4270
DSc	68	84	113	143	286	327	430
Staj. tadqiqotchi			300	441	500	600	500
Jami	904	1093	1846	2241	4100	4907	5200

Mamlakatning ilmiy-texnik salohiyatini rivojlantirish ham kadrlar tayyorlash tizimini ilmiy darajada boshqarishning eng muhim vazifalaridan biridir. Bu fan va texnika sohasida yangi texnologiya va usullarni ishlab chiqish, ilmiy-tadqiqot ishlarini tashkil etish va yangi ilmiy loyihalarni ishlab chiqish uchun sharoit yaratishni taqozo etadi.

1-jadval diagramma ko'rinishida 1-rasmda keltilgan. 1-rasmda keltirilganidek, oxirgi yillarda oliy ta'limdan keyingi ta'lim institutlariga qabul kvotalari oshganligini ko'rishimiz mumkin.

1-rasm: 2018–2024-yillarda doktoranturaga berilgan kvotalar soni

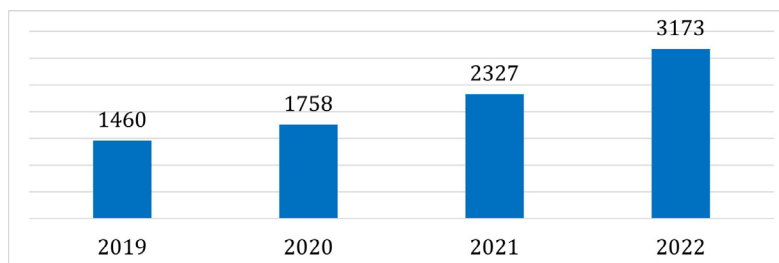
Kadrlar tayyorlash tizimini ilmiy darajada boshqarishda xorijiy ilmiy tashkilotlar bilan hamkorlik ham muhim o'rin tutadi. Bu olimlarning tajriba va bilim almashishi, xalqaro ilmiy loyiha va dasturlarda ishtirok etishi, ilmiy ishlari sifatini oshirish imkonini beradi. 2022-yildan respublika miqyosida barcha oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar ixtisosliklari bo'yicha tayanch doktorantura va doktoranturaga davlat budjeti hisobidan qabul kvotalari bosqichma-bosqich oshirildi. Natijada ishdan ajralgan holda ilmiy tadqiqot faoliyati bilan shug'ullanuvchilar soni keskin ortdi hamda ilmiy darajali kadrlar soni oshdi.

Hozirgi davrga kelib qabul kvotalari 2017-yilga nisbatan 7 barobarga ko'paygan. 2022-yilda doktoranturaga qabul kvotalari soni 2021-yilga nisbatan 2 baravarga ortdi. Doktorantura uchun kvotalar soni 2019-yilda 1 093 ta, 2020-yilda 1 546 ta, 2021-yilda 1 800 tani tashkil qilgan. 2019-yilda ustuvor yo'nalishlar bo'yicha 380 ta kvota ajratilgan bo'lsa, 2022-yilda deyarli 4 marta ko'p, ya'ni 1 502 ta qabul kvotalari ajratilgan. 2019–2021-yillarda jami 5 544 nafar tadqiqotchi falsafa doktori va fan doktori ilmiy darajasini muvaffaqiyatli himoya qilgan (PhD 4535 ta, DSc 1009 ta), 2019-yilda 1 460 ta (PhD 1 139 ta, DSc 321 ta), 2020-yilda 1 758 ta (PhD 1 421 ta, DSc 337 ta), 2021-yilda 2 326 ta (PhD 1 975 ta, DSc 351 ta).

Dissertatsiyasini muddatidan avval himoya qilgan doktorantlarni rag'batlantirish, doktorantlarni ilmiy faoliyatini muvofiqlashtirish maqsadida PhD.mininnovation.uz yagona elektron tizimi ishga tushirilishi natijasida 210 ta ilmiy va ta'lim tashkilotlari hamda 10 304 nafar izlanuvchining ilmiy tadqiqot faoliyati nazoratga olindi.

2022–2023-o'quv yilidan oliy ta'limdan keyingi ta'lim ixtisosliklari uchun o'tkaziladigan tanlovlarda milliy yoki tegishli xalqaro sertifikatga ega izlanuvchilar ishtirok etishi tartibini (PQ-5117-son, 19.05.2021-yil) joriy qilish belgilangan. 2023-yilda doktorantura uchun kvotalar soni 4 307 ta belgilangan. Shu bilan birga, 2022-yilda magistratura bosqichini bitirganlar 16 473 nafarni tashkil etib, shulardan, 849 nafari (5,2 foiz) chet tillari bo'yicha milliy yoki tegishli xalqaro sertifikatlariga ega (4-rasmga qarang).

2-rasm: Himoyalar soni

Himoyalar soni 2022-yilga kelib 3173 tani tashkil etgan bo'lib, 2019-yilga nisbatan qariyb 2 barobar ko'paydi.

Oliy ta'limdan keyingi ta'limga tayyorgarlik bosqichi sifatida stajor-tadqiqotchilik instituti joriy etildi hamda 2020–2022-yillarda 1200 nafar yosh tadqiqotchilar stajor-tadqiqotchilikka qabul qilindi. 2020–2022-yillarda stajor-tadqiqotchilikka 1241 ta o'ringa qabul kvotasi ajratilgan. 2021-yilda 441 nafarni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yil 500 nafarni tashkil etmoqda (3-rasmga qarang).

3-rasm: Stajor-tadqiqotchilikka ajratilgan qabul kvotasi

Oliy ta'lim va ilmiy tadqiqot muassasalarida ma'lum ixtisosliklar bo'yicha ilmiy darajali kadrlarga bo'lgan ehtiyojlarni to'ldirish, ilmiy va ilmiy pedagogik kadrlar tanqisligini bartaraf etish maqsadida maqsadli doktorantura yo'lga qo'yildi. Natijada bir oliy ta'lim yoki ilmiy muassasa uchun yetishmayotgan ilmiy darajali kadrlarni boshqa muassasada shartnoma asosida tayyorlash tartibi joriy etilib, ilmiy darajali kadrlar bo'yicha salohiyat oshirildi.

2022-yilda 169 nafar yosh olim AQSh, Belarus, Belgiya, Buyuk Britaniya, Vengriya, Germaniya, Ispaniya, Italiya, Polsha, Rossiya, Slovakiya, Turkiya, Chexiya va Yaponiya kabi yigirmaga yaqin xorijiy davlatlarga qisqa muddatli ilmiy stajirovkalarga yuborildi. Ushbu maqsadlarga 7,3 mlrd. so'm yo'naltirildi. 2021-yil 82 tani tashkil qilgan va ushbu stajirovkalar Belarus, Rossiya, Janubiy Koreya, Germaniya, AQSh, Avstriya, BAA va boshqa davlatlarda amalga oshirilgan. Shu bilan bir qatorda 2022-yil yakunida tashkil etilgan maqsadli tanlovlar doirasida 280 nafar nomzod g'olib deb topildi. Ular 2023-yilda Vengriya, Turkiya, Buyuk Britaniya, Rossiya va Germaniya singari davlatlarning yetakchi xorijiy ilmiy tashkilotlarga ilmiy stajirovkalarga yuboriladi. Ilmiy-tadqiqot va oliy ta'lim muassasalariga ilmiy 2022-yil davomida 68 turdagi 2757 ming AQSh dollarilik laboratoriya asbob-uskunalarini xaridi amalga oshirildi. 2021-yilda umumiy qiymati 3.70 mln. AQSh dollari bo'lgan 81 turdagi laboratoriya asbob-uskunalarini xarid qilindi. Oliy ta'lim va ilmiy tadqiqot muassasalarining 200 nafar tadqiqotchi olimlari uchun bepul "English for Science" akademik ingliz tili o'quv dasturi ishlab chiqildi. "Srringer Nature" kompaniyasi bilan birgalikda amalga oshirilayotgan loyiha doirasida 150 ta oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari uchun "link.srringer.com" xalqaro ma'lumotlar bazasidan erkin foydalanish imkoniyati yaratildi. Hozirgi kunda platformada 5404 ta olim va tadqiqotchilar ro'yxatdan o'tkazildi. Shuningdek, "Srringer Nature" nashriyoti bilan hamkorlikda jami 120 ta vebinarlar o'tkazilib, OTMlar va ITMlardan jami 10965 ta tadqiqotchi va olimlar ishtirok etdi.

Ilmiy faoliyatga oid davlat dasturlari doirasida 2022-yil yanvar-dekabr oylarida umumiy hajmi 326,3 mlrd. so'mlik 248 ta, shundan, 221,7 mlrd. so'mlik 174 ta amaliy, 43,9 mlrd. so'mlik 53 ta innovatsion, 60,7 mlrd. so'mlik 21 ta fundamental loyiha moliyalashtirildi. Shuningdek, hozirgi kunda ilmiy faoliyatga oid davlat dasturlari doirasida umumiy moliyalashtirish hajmi 1 067,8 mlrd. so'm bo'lgan 720 ta loyiha bajarilishi ta'minlanmoqda.

Iqtisodiyot tarmoqlari ehtiyojlari hamda ijtimoiy sohalaridagi muammolarning ilmiy yechimlariga qaratilgan takliflar asosida ilmiy faoliyatga oid davlat dasturlari 63–74-turlar doirasida umumiy qiymati 171,6 mlrd. so'm bo'lgan 138 ta (2 ta fundamental, 110 ta amaliy, 26 ta innovatsion) ilmiy loyiha mavzu (tematika)lari e'lon qilindi. Ilmiy faoliyatga oid davlat dasturlari doirasida moliyalashtirilgan umumiy miqdori 392,5 mlrd. so'mlik 310 ta loyihaning oraliq/yakuniy natijalari monitoring qilindi.

Nufuzli xorijiy davlatlar bilan birgalikda xalqaro yo'nalishdagi loyihalarni hamkorlikda bajarish ko'lamini kengaytirildi.

O'zbekiston-Turkiya ilmiy hamkorligi doirasi umumiy qiymati 3,6 mlrd. so'm miqdoridagi 3 ta, O'zbekiston-Yaponiya ilmiy hamkorligi doirasi umumiy qiymati 23,7 mlrd. so'm miqdoridagi 10 ta, O'zbekiston-Xitoy ilmiy hamkorligi doirasi umumiy qiymati 0,9 mlrd. so'm miqdoridagi 1 ta, O'zbekiston-Vengriya ilmiy hamkorligi doirasi umumiy qiymati 2,9 mlrd. so'm miqdoridagi 3 ta, O'zbekiston-Belarusiya ilmiy hamkorligi doirasi umumiy qiymati 27,0 mlrd. so'm miqdoridagi 32 ta loyiha moliyalashtirildi. Bundan tashqari, Turkmaniston fanlar akademiyasi bilan hamkorlikda barcha yo'nalishlardagi innovatsion va amaliy loyihalar tanlovi e'lon qilindi.

Ozarbayjon Milliy fanlar akademiyasi bilan hamkorlikda 15 ta yo'nalishlardagi innovatsion va amaliy loyihalar tanlovi e'lon qilindi. Tanlov natijasiga ko'ra umumiy qiymati 46,5 mlrd. so'mlik 39 ta loyiha kelib tushdi. Mazkur loyihalar hozirda o'rnatilgan tartibda texnik ekspertizadan o'tkazilmoqda. Bundan tashqari, Vengriya Innovatsiya va texnologiya vazirligi bilan hamkorlikda barcha yo'nalishlarda innovatsion va amaliy loyihalar, shuningdek, ilmiy muassasa va tadbirkorlar hamkorligida 2+2 shaklidagi loyihalar tanlovi e'lon qilindi.

NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 11-maydagi 274-son qarori bilan tasdiqlangan "Ilmiy tashkilotlar reytingini aniqlash tartibi to'g'risida"gi nizom talablariga asosan 30 dan ortiq vazirlik va idora tasarrufida faoliyat ko'rsatayotgan jami 116 ta ilmiy tashkilotlardan so'rov asosida ularning ilmiy-innovatsion faoliyatiga oid 27 ta yo'nalish bo'yicha 75 ta ko'rsatkichdan iborat rasmiy ma'lumotlar tahlil qilindi. Uning natijalariga ko'ra, ilmiy tashkilotlarning 2021-yildagi ilmiy-innovatsion faoliyati natijalari bo'yicha Milliy reytingi e'lon qilindi.

Xalqaro aloqalarni rivojlantirish yo'nalishidagi sa'y-harakatlar natijasida:

- xorijiy mamlakatlar bilan qo'shma ilmiy va startap loyihalar tanlovlarini tashkil etish tajribasi shakllantirildi hamda Ozarbayjon, Belarus, Vengriya, Turkiya, Eron, Turkmaniston davlatlari bilan qo'shma ilmiy loyihalar tanlovlari o'tkazildi;
- Innovatsion rivojlanish vazirligining xorijiy mamlakatlar bilan olib boriladigan Hukumatlararo komissiyalar yig'ilishlari, xalqaro yuqori va oliy darajadagi tadbirlarda ilm-fan va innovatsiyalar sohasida hamkorlikni rivojlantirish borasida ishtirok etishi, sohada Xitoy, Rossiya va Belarus davlatlari bilan quyi-qo'mitalar tashkil etilib muntazam maslahatlashuvlar amalga oshirildi.

Vazirlik rahbariyati va mutaxassislari xorijiy mamlakatlarning ilmiy muassasalari, idora va kompaniyalarida, yirik xalqaro tadbirlarda mamlakatimizda ilm-fan va innovatsiyalar sohasida amalga oshirilayotgan ishlar va rivojlanish istiqbollari haqida taqdimotlar va maslahatlashuvlar tashkil etish yo'lga qo'yildi.

Shu bilan birga, Ilm-fan va innovatsiyalar sohasida xalqaro aloqalarni kengaytirish doirasida:

- Isroil hukumatining "MASHAV" dasturida ishtirok etish uchun Innovatsion rivojlanish vazirligining 10 nafar vakili uchun o'quv dasturi tashkil etilishiga kelishib olindi va joriy yil may oyida guruh Isroil davlatiga yuborildi.
- O'zbekiston innovatsion markazlari ekspertlari tajribalarini oshirishlari uchun Germaniyaga yuborildi. Tashrif davomida jami 14 ta tashkilot va korxonalarda uchrashuvlar tashkil etildi. Nemis tomoni bilan ilmiy tadqiqotchilar uchun ilmiy stajirovkalar, seminar va ilmiy konsultatsiyalar tashkil qilish bo'yicha kelishuvlarga erishildi;
- O'zbekiston va Xitoy o'rtasida ilm-fan, texnika va innovatsiyalar bo'yicha Hukumatlararo bitimni amalga oshirish dasturi imzolandi. Xitoyning "ZhifeiLongcom" kompaniyasi bilan koronavirusga qarshi yangi vaksinani klinik sinovlardan o'tkazish, xitoylik mehmonlar tashrifini amalga oshirish hamda vaksinaning O'zbekistonga olib kelish jarayonida ishtirok etildi.
- SHHT mamlakatlari o'rtasida telemeditsina bo'yicha hamkorlik qilish maqsadida tegishli vazirlik va idoralar bilan birgalikda "SHHT telemeditsina konsepsiyasi" ishlab chiqildi.

Ma'lum bo'ladiki, ilmiy darajadagi kadrlar tayyorlash tizimining tashkiliy tuzilmasi va boshqaruv vazifalari O'zbekistonda fan-texnika taraqqiyoti uchun katta ahamiyatga ega. Ilmiy kadrlar tayyorlashning yuqori darajasini ta'minlash uchun yuqori sifatli ta'lim olish, ilmiy tadqiqotlar olib borish, stajirovka va xalqaro almashinuvlarni tashkil etish, ilmiy kadrlarni qo'llab-quvvatlash va mamlakatning ilmiy-texnik salohiyatini rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish zarur.

XULOSA

Hozirgi vaqtda doimiy o'zgaruvchan iqtisodiy vaziyatda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash alohida ahamiyatga ega. Bu jarayonda innovatsiyalarni boshqarish tamoyillariga asoslangan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar asosiy hisoblanadi.

1. Innovatsiyalarni boshqarishning asosiy tamoyillaridan biri doimiy rivojlanish va takomillashtirishdir. Ilmiy darajali kadrlar tayyorlashda bu tamoyil asos bo'lishi kerak. Xodimlarning malakasini oshirish uchun sharoit yaratish, muntazam treninglar va seminarlar o'tkazish, xodimlarning ilmiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash zarur.
2. Tashkiliy va iqtisodiy mexanizmlarning muhim elementi bu xodimlarni rag'batlantirishdir. Innovatsiyalarni boshqarish ilmiy xodimlar tayyorlash samaradorligini oshirish uchun turli rag'batlantiruvchi omillardan foydalanishni taklif qiladi. Bu moddiy mukofot, kasbiy o'sish imkoniyati, loyihalarda ishtirok etish va boshqalar bo'lishi mumkin.
3. Bilimlarni boshqarish. Tashkiliy va iqtisodiy mexanizmlar xodimlar o'rtasida bilimlarni samarali saqlash va uzatishni ta'minlaydi. Buning uchun turli xil vositalardan foydalanish mumkin, xususan, ma'lumotlar bazalari, bilimlarni boshqarish tizimlari va boshqalar.
4. Tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarning muhim elementi ham tadqiqotchilar mehnati natijalarini baholashdir. Innovatsiyalarni boshqarish turli baholash usullaridan foydalanishni taklif qiladi, jumladan, ball-reyting tizimi, asosiy ko'rsatkichlar tizimi va h.k.

Tashkiliy va iqtisodiy mexanizmlarning samarali ishlashi uchun barcha jarayonlarning sinxronligini ta'minlash maqsadga muvofiq. Buning uchun muntazam monitoring va ish natijalarini tahlil qilish, zarur bo'lganda mexanizmlarning ishlashiga tuzatishlar kiritish maqsadga muvofiq.

Foydalanilga adabiyotlar:

1. Abdurahmanov Q.X., Xolmo'minov Sh.R., Xayitov A.B., Akbarov A.M. Mehnat iqtisodiyoti va sotsiologiyasi (O'quv qo'llanma). – Toshkent: TDIU, 2013. – 336 b.
2. Alimdjanov X.G. O'zbekiston Respublikasining kadrlar tayyorlash milliy dasturi va uni moliyaviy jihatdan ta'minlash masalalari: Iqt. fan. nomz. diss.... avtoref. – Toshkent, 2004. – 23-b.
3. Kealey T. The economic laws of fundamental research, New York, 1996, MacMillan Rress. – R. ...
4. Краткий словарь экономиста / Н.Л. Зайцев. – 4-е изд., доп. – М.: ИНФРА-М, 2014. – 224 с.
5. Новиков Д.А. Модели и методы организационного управления инновационным газвитием фирмы / Д.А.Новиков, А.А.Иващенко. – М.: КомКнига, 2006. – 332 с.
6. O'tajonov Sh.I. Innovatsiya faoliyati infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari samaradorligini oshirish: Iqt. fan. dok. (DSc)... diss. avtoref. –Toshkent, 2018. – 65 b.
7. Степанова И.П. Инновационный менеджмент. Учебник. –, 2014. – 124
8. Такер Р. Инновации как формула роста: Новое будущее ведущих компаний (пер. с англ. Анкудинова А.). – Москва, Учебник, 2006. – 240 с.
9. Taraxtiyeva G.K. Innovatsion menejment. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2013. – 208 b.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.